

Jasiuk, Jerzy

Wkład Polaków do rozwoju techniki w XX wieku

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 46/1, 180-182

2001

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

W niedzielę 24 września 2000 r. odbyło się zebranie kierowników Zakładów Historii Medycyny i Farmacji AM z całego kraju, poświęcone problemom dydaktycznym oraz zadaniom jakie przedmiot historia medycyny i farmacji ma zrealizować w procesie kształcenia osobowości przyszłych lekarzy i farmaceutów.

Po podsumowaniu i zamknięciu Zjazdu zaproszono uczestników na niedzielną mszę św. w kościele OO Jezuitów w Poznaniu, która została odprawiona w intencji przyjaciela farmaceutów, śp. ks. prof. Józefa Tischnera.

Jadwiga Brzezińska
(Kołobrzeg)

WKŁAD POLAKÓW DO ROZWOJU TECHNIKI W XX WIEKU

Konferencja pod takim tytułem zorganizowana przez Muzeum Techniki, odbyła się 5 czerwca 2000 r. Dzień obrad nie był przypadkowy, lecz przyjęty specjalnie ze względu na przypadającą w tym dniu 125-tą rocznicę zatwierdzenia statutu pierwszego w Warszawie muzeum typu technicznego.

Patronat nad konferencją objął Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Aleksander Kwaśniewski. Komitet Honorowy tworzyli prezesi stowarzyszeń nauko-wo-technicznych, a w skład Prezydium Komitetu weszli: prof.dr hab. Eugeniusz Budny, prezes Akademii Inżynierskiej w Polsce, prof. dr hab. Mirosław Mossakowski, prezes Polskiej Akademii Nauk, Paweł Piskorski, prezydent m.st. Warszawy i prof.dr hab. Andrzej Zieliński, prezes FSNT NOT.

Celem konferencji było, przede wszystkim, pogłębienie wiedzy o oryginalnym polskim dorobku technicznym w kończącym się stuleciu, gdyż dla wielu dziedzin techniki wiedza ta daleka jest od kompletności, zwłaszcza w odniesieniu do wydarzeń drugiej połowy XX wieku. Celem równoległym było wykorzystanie konferencji dla popularyzacji polskich tradycji technicznych i postaci wybitnych twórców techniki.

Przygotowania trwały ponad półtora roku i polegały m.in. na organizacji seminariów na temat wkładu Polaków do rozwoju poszczególnych dziedzin techniki. Programy tych seminariów obejmowały wystąpienia autorów referatów przygotowywanych na konferencję i dyskusję w gronie specjalistów, dzięki której autorzy mogli wzbogacić i uzupełnić swoje wystąpienia. Takie seminaria odbyły się, np., na temat wkładu Polaków do rozwoju techniki lotniczej, elektroniki, techniki wojskowej, metalurgii, hydrotechniki i gospodarki wodnej.

Program konferencji objął ostatecznie 8 referatów:

- mgra inż. Andrzeja Glassa *Wkład Polaków do rozwoju techniki lotniczej*;
- prof. dra hab. Iwo Pollo *Wkład Polaków do rozwoju technologii chemicznej*;

- prof. dra hab. Zdzisława Mikulskiego *Wkład Polaków do rozwoju hydrotechniki i gospodarki wodnej*;
- prof. dra hab. Adama Linsenbartha *Wkład Polaków do rozwoju fotogrametrii*;
- mgra inż. Jerzego Malary *Wzbogacenie teorii i praktyki górnictwa*;
- prof. dra hab. Stefana Zemły *Wkład Polaków do rozwoju techniki metalurgicznej*;
- mgra Piotra Zarzyckiego *Wkład Polaków do rozwoju techniki wojskowej w I połowie XX w.*;
- inż. Ryszarda Paca *Wkład Polaków do rozwoju elektroniki*.

Ograniczenie programu do powyższych wystąpień wynikało z założenia jednodniowego trwania konferencji.

Obrazy otworzył przewodniczący Rady Naukowej Muzeum Techniki prof. dr hab. Stanisław Pachuta przedstawiając cele, jakie przyświecały organizatorom konferencji.

Z kolei wystąpienia powitalne wygłosili: prof. dr hab. Andrzej Zieliński, prezes FSNT NOT, prof. dr hab. Bogdan Ney, członek Prezydium PAN i prof. dr hab. Eugeniusz Budny, prezes Akademii Inżynierskiej w Polsce.

Wygłoszone referaty wniosły wiele nowych informacji o oryginalnym wkładzie Polaków do rozwoju techniki w XX w., np. inż. Glass przypomniał pomysł kabiny schodkowej w samolotach szkolnych autorstwa inż. Jerzego Radlickiego, inż. Malara – aparaty tlenowe oryginalnej konstrukcji inż. Stanisława Hermana, mgr Zarzycki – zaawansowane prace prowadzone od 1937 r. pod kierunkiem prof. Mieczysława Wolfke nad skonstruowaniem dalmierza do wykrywania promieni podczerwonych emitowanych przez silniki samolotów, prof. Mikulski – dorobek Romualda Iszkowskiego w zakresie sformułowania wzorów empirycznych do obliczania odpływu rzecznoego.

W treści referatów znalazły się też refleksje dotyczące faktów znanych, ale szerzej nie popularyzowanych, jak uwagi prof. Pollo o polskich technologiach chemicznych, w szczególności technologii produkcji kwasu siarkowego metodą „podwójnej“ konwersji i technologii wytwarzania siarki granulowanej, które znalazły zastosowanie w wielu krajach, tak że dają znaczną część światowej produkcji w tych dziedzinach.

Podobnie inż. Glass zwrócił uwagę, że wielkie, zapisane trwale w historii techniki osiągnięcia, aby mogły być dokonane, muszą być poprzedzone dokonaniami wcześniejszymi, które niejako stworzą warunki dla tych wielkich osiągnięć. Jako przykład przytoczył słynny pionierski lot braci Wright w grudniu 1903 r., który mógł się odbyć m.in. dlatego, że wcześniej Stefan Drzewiecki opracował teoretycznie określone problemy lotu i budowy statków powietrznych. W ten sposób w eksperymencie uznawanym za początek lotnictwa był też polski wkład.

W ożywionej dyskusji, która wywiązała się po wygłoszeniu referatów m.in. zwracano uwagę na polski dorobek w dziedzinach nie objętych referatami (budownictwo, górnictwo naftowe, technika zapisu dźwięku) oraz na indywidualne osiągnięcia np. prof. Aleksandra Szymańskiego w zakresie badania ciekłych kryształów, czy doc. Wojciechowskiego w zakresie systemów łączności daleko-sięznej.

Podsumowania obrad dokonał dyrektor Muzeum Techniki inż. Jerzy Jasiuk podkreślając, że konferencja ma nie tylko znaczenie dla lepszego poznania przeszłości, lecz także dla pragmatycznych potrzeb współczesności, gdyż może być czynnikiem inspirującym do działań na odcinku przekształceń gospodarczych, a w szczególności przemysłowych, w takim kierunku, aby maksymalnie wykorzystywać własne osiągnięcia techniczne. Poinformował również o przewidywanym wydaniu materiałów konferencji oraz wskazał na potrzebę zorganizowania kolejnego spotkania, tym razem skupiając uwagę na polskim wkładzie do rozwoju tych dziedzin techniki, które nie zostały objęte programem obrad zakończonej konferencji.

W konferencji brało udział ponad 110 osób ze środowisk naukowych i technicznych.

Jerzy Jasiuk
(Warszawa)

WYSTAWA: HISTORYCZNE MOSTY W TCZEWIE

Każdy podróżny na kolejowej trasie z Warszawy do Gdańska, lub w kierunku przeciwnym, przy przekraczaniu Wisły pod Tczewem ma możliwość zobaczyć z wagonu jadącego przez most kolejowy – sąsiedni drogowy o szczególnie charakterystycznej i niejednorodnej konstrukcji.

Ta niezwykła budowla inżynierska należy do najcenniejszych zabytków techniki z dziedziny mostownictwa nie tylko w skali Polski, lecz całej Europy.

Okolicznościom powstania tego mostu w latach 1851–1958, jego twórcom, historii budowy i użytkowania, wojennym zniszczeniom, odbudowie, a także losom innych sąsiednich mostów przez Wisłę poświęcona była wystawa pt. *Historyczne mosty w Tczewie* prezentowana w Muzeum Techniki w okresie od czerwca do września 2000 r.

Wystawa ta, bogato udokumentowana fotografiami archiwalnych planów i materiałów ikonograficznych, powstała przy współpracy Wydziału Konstrukcji Betonowych Uniwersytetu w Kaiserlautern i Wydziału Inżynierii Lądowej Politechniki Gdańskiej. Centralnym elementem tej ekspozycji był model jednego przęsła mostu drogowego w Tczewie, wykonany przez uczniów Zespołu Szkół Kolejowych im. Alfonsa Runowskiego.